

Силабус курсу Історіографія історії України

Освітній ступінь – перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 032 Історія та археологія

Освітньо-професійна програма «Історія та археологія»

Кількість кредитів – 4

Рік підготовки, семестр – 4 рік, 8 семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова

Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП

Д.і.н., проф. Куций Іван Петрович

Контактна інформація

kip070778@tnpu.edu.ua; +380983331077

Опис дисципліни

Історичні знання, які постають як результат свідомої інтелектуальної діяльності фахових учених-істориків нових і новітніх часів, відіграють вагомий роль у формуванні ціннісних орієнтирів сучасності. Висуваючи на перший план пізнавальні цілі, представники української історіографії претендують на статус об'єктивних істин. Долаючи тиск ідеології та політики, вони намагаються розробляти нові методи історіописання, щоб допомогти сучасникам зорієнтуватися у складних проблемах буття. Звідси курс «Історіографія історії України» покликаний допомогти студентам систематизувати інформаційні матеріали про загальні тенденції української історичної думки та історіографії, осмислити найновіші досягнення історичного пізнання, ознайомити студентів з методами та науковим інструментарієм науки, сформувані у них уявлення про специфіку українських історичних студій та загалом поглибити їхню фахову підготовку. Саме такими завданнями курсу обумовленні особливості структурування історіографічних матеріалів.

Хронологічні межі курсу «Історіографія історії України» включають розгляд історіописання від давньоруського, зокрема київської і галицько-волинської літописних традицій, і до української історичної думки в сучасну епоху. Увага студентів спрямовується здебільшого на розгляд наукових напрямів в українському історіографічному процесі, найперше романтичного та народницького, на специфіку становлення русофільсько-старорусинської та українофільсько-народовської течій галицької історіографії, на вивчення теоретико-методологічних засад державницької школи в українській історіографії та особливості генези історичної науки в добу тоталітаризму тощо. Індивідуальна робота передбачає розвиток науково-дослідницьких можливостей студентів найперше шляхом поглибленого студіювання творчих доробків учених-істориків.

Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 2	1. Вступ до історіографії історії України	Історіографія історії України як наукова та навчальна дисципліна. Предмет та об'єкт, мета та завдання курсу «Історіографія історії України». Генеза терміна «історіографія», його багатозначність та еволюція. Місце історіографії в процесі історичного пізнання. Поняття проблемної історіографії, структурний поділ історіографії на проблемну та теоретичну. Роль історіографії в підготовці фахівців-істориків. Генеза історіографії історії України як навчальної дисципліни у вищих навчальних закладах України. Методологічний інструментарій історіографії.	Питання, практичні завдання
2 / 2	2. Історична думка давньоруської епохи	Провіденціалістські засади давньоруської історичної думки. Світоглядні засади християнського історіописання. Історія як вияв Божого Провидіння. Лінійність історичного процесу. Універсалізм як засада осмислення історії. Есхатологічне осмислення історії. Поділ історії на священну («справжню») та світську («профанну»). Історія як «дзеркало володарів». Жанри давньоруського історіописання. Генеза давньоруського літописання. Проблема зародження літописної традиції на Русі. Никонівський звід й проблема реконструкції «Аскольдового літопису». Творення «Повісті временних літ». Проблема авторства «Повісті...». Літописання XI ст. Проварязька тенденція у літописах та її інтерпретації. Галицько-Волинський літопис XIII ст.	Питання, практичні завдання
2 / 2	3. Історичне письменство ранньомодерної України	Генеза історичної свідомості та історичних уявлень у литовсько-польську та козацьку добу. Ідея тягlosti давньоруської традиції в історичній пам'яті: традиційні та сучасні потрактування. Західноруські літописи XIV – першої половини XVII ст. Церковно-полемічна література кінця XVI – першої половини XVII ст. Ренесансні та протестантські впливи на український інтелектуальний рух. Міжконфесійна боротьба як соціальна передумова церковно-історичного письменства. Історична мемуаристика XVI – XVIII ст. Специфіка відображення історичних подій в мемуарних творах ранньомодерної епохи. «Козацькі літописи»: специфіка жанру. Козацькі літописи як специфічний різновид барокової повісті. Особливості стилю осмислення історії козацькими літописцями. Концепція «хозаризму» в козацькому літописанні. Погляди на походження козацтва.	Питання, практичні завдання
4 / 4	4. Становлення української наукової історії у Наддніпрянщині.	Антикварний напрям історичних досліджень XVIII ст. Історичне письменство та антикварна діяльність як основні форми історіописання у XVIII ст. Історичні	Питання, практичні завдання

		зводи і компіляції як жанр історіописання XVIII ст. Збиральницька робота. Статистичні описи. Етнографічні дослідження. Географічні описи. Мемуарні праці. Топографічні описи. Початки видавничої діяльності. Археографічна діяльність. Впливи просвітництва та раціоналізму на українську історичну думку й виникнення критичної історії. Становлення нового, класичного типу науки у XVIII ст. Теоретизація процесу історіописання. Синтез історичного письменства та антикварних пошуків в українському історіографічному процесі. Специфіка романтичного історіописання в українській історіографії. Вплив ідей Й. Гердера на українське інтелектуальне життя. Формування засад «національної історії» в романтичному історіописанні. Генеза автономістської ідеї в історичній думці. «Історія Русів».	
4 / 4	5. Генеза народницького напрямку в українській історичній думці	Позитивістські впливи в українській історіографії й становлення народницького напрямку. Вплив ідей «позитивного знання» на історичну думку. Соціологічна методика вивчення суспільства. Раціоналізм позитивістської історичної думки. Фактографізм й нагромадження історичних знань. Еволюційне розуміння історичного процесу. Специфіка позитивістського стилю історіописання. Позитивістський ідеал науковості. Історична концепція М.Костомарова. Еволюція історичних поглядів П.Куліша. Науково-дослідницька діяльність В.Антоновича. Історичні погляди М. Драгоманова.	Питання, практичні завдання
2 / 4	6. Історіографічний процес на західноукраїнських землях	Історіографічна ситуація на західноукраїнських землях у XIX ст. Соціокультурні передумови виникнення та розвитку української науково-історичної думки в Габсбурзькій монархії. Слов'янофільство українських істориків першої половини XIX ст. Краєзнавчі студії у XIX ст. Церковна історіографія XIX ст. Еволюція старорусинсько-русофільської історіографічної течії. Історична аргументація «общеруської» національної ідентичності. Інституційна основа русофільської історичної думки (Ставропігія, Галицько-Руська матиця, Народний дім, Товариство ім. М.Качковського). Персоналії старорусинської історіографії: Д.Зубрицький, А.Петрушевич, Б.Дідицький, І.Шараневич, М.Малиновський, П.Свистун, М.Марков). Українофільська течія в історіографії: основні етапи розвитку. І.Франко в українському історіографічному процесі.	Питання, практичні завдання
4 / 4	7. Державницький напрям в українській історичній науці початку XX ст.	Суспільно-політичні передумови виникнення державницького напрямку. Вплив ідеологічних та політичних чинників на історіографічний процес. Методологічні хиби народницької історіографії на шляху націотворення. Проблема приналежності М.Грушевського до державницького напрямку.	Питання, практичні завдання

		Науково-історична концепція В. Липинського. Історична легітимізація монархічно-гетьманської ідеології. Внесок Д. Дорошенка у розвиток української історіографії. Специфіка історичних поглядів С. Томашівського. Європоцентрична геополітично-цивілізаційна орієнтація. Оцінка візантійського впливу на український історичний процес. Наукова діяльність М. Кордуби. Біографічні студії. Дослідження в галузі історичної географії.	
2 / 4	8. Українська історична наука радянського періоду	Історична наука у добу «українізації». Місце «Київської школи» М.Грушевського в українському історіографічному процесі. Дискусія з «євразійською» течією російської історичної думки. Розгром української історичної науки в УРСР. Зміна офіційної національно-культурної політики наприкінці 1920-х – на початку 1930-х рр. Утвердження марксистсько-ленінської історіографії в Радянській Україні. Застосування формаційного підходу до українського історичного процесу. Імперсько-великодержавницька парадигма інтерпретації українського історичного процесу. Тенденція боротьби з «українським буржуазним націоналізмом». Інституційне оформлення української радянської історіографії. «Історія ВКП(б). Короткий курс» як ідеологічний «канон» історіографії. Тематичні диктати й табу в радянській історіографії. Інститут історії України АН УРСР. Дослідницька діяльність М.Слабченка, О.Оглоблина, Н.Полонської-Василенко, М.Марченка, М.Петровського. Історична наука в добу «хрущовської відлиги». Вплив лібералізації інтелектуального клімату на історичну науку. Ревізія «сталінізму» в історичній науці після XX з'їзду КПРС. Дослідження І.Крип'якевича, В.Дядиченка, І.Гуржія, В.Голобуцького, Ф.Шевченка. Наукове дисидентство в історичній науці радянського періоду.	Питання, практичні завдання

Формування програмних компетентностей

<i>Індекс в матриці ОНП</i>	<i>Програмні компетентності</i>
ІК	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі історії та археології або у процесі навчання, здійснювати аналіз історичних явищ і подій, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 6	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 7	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
ЗК 10	Здатність працювати в команді.
ФК 1	Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
ФК 2	Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.
ФК 3	Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.
ФК 4	Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.
ФК 5	Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).
ФК 6	Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.
ФК 8	Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.
ФК 9	Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.
ФК10	Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.
ПРН 1	Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії

	людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.
ПРН 2	Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій і використовувати ці знання у професійній діяльності.
ПРН 3	Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.
ПРН 4	Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.
ПРН 5	Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.
ПРН 6	Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.
ПРН 7	Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

Літературні джерела

1. Абросимова С. Археографічний аспект в епістолярній спадщині академіка Д.І.Яворницького // www.ukrtterra.com.ua/researches/23/abrosymova.htm
2. Алексієвець М., Зуляк І. Діяльність «Просвіти» в національно-культурному відродженні Східної Галичини (1868 – 1914). – Тернопіль, 1999. – 184 с.
3. Алексієвець М. Савенко В. Роль Наукового товариства ім. Т. Шевченка в українському національному відродженні (друга половина XIX – початок XX ст.). – Тернопіль, 1999. – 188 с.
4. Аркуша О., Мудрий М. Русофілство в Галичині в середині XIX – на початку XX ст.: генеза, етапи розвитку, світогляд // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Вип. 34. – Львів, 1999. – С. 231 – 268.
5. Багатокультурне історичне середовище Львова в XIX і XX століття / За ред. Л.Зашкільняка і Є.Матерницького. – Львів; Жешув, 2006. – 496 с.
6. Баженов Л. Становлення і розвиток історичного краєзнавства Правобережної України (кінець XVIII – перші десятиріччя XX ст.): Автореф. дис... докт. іст. наук. – К., 1996. – 34 с.
7. Баженов Л. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX–XX ст.: Історіографія. Бібліографія. Матеріали. – Кам'янець-Подільський, 1993. – 480 с.
8. Бандрівський М. Археологічні зацікавлення Івана Вагилевича // Шашкевичіана. Нова серія. – Вип. 3 – 4. – Львів; Вінніпег, 2000. – С.137 – 140.
9. Білокінь С. Чи маємо ми історичну науку? // Наше минуле: Журнал незалежної історичної думки. – К., 1993. – Ч. 1 (6). – С. 4 – 16.
10. Бовгиря А. Пам'ятки історичної думки Гетьманщини у складі рукописних збірників XVIII – початку XIX ст.: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06. – К., 2004.
11. Бондаренко Г. Історичне пізнання: питання теорії і практики. – Луцьк: Редакційно-видавничий відділ Волинського державного університету ім. Лесі Українки, 1998. – 228 с.
12. Борчук С. Галицькі землі в археологічних студіях Ісидора Шараневича // Вісник Прикарпатського університету. Історія. Вип. 1. – Івано-Франківськ, 1999. – С. 13 – 20.
13. Борчук С. Громадсько-культурна та наукова діяльність Ісидора Івановича Шараневича (1829 – 1901 рр.): Автореф. дис... канд. іст. наук. – Чернівці, 1999. – 20 с.
14. Борчук С. Ісидор Шараневич в оцінці Івана Франка // Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – Вип. 5 – 6. – Івано-Франківськ, 2001. – С. 133 – 139.
15. Борчук С. Проблеми історії Галицько-Волинської держави та княжого Галича в працях Ісидора Шараневича // Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – Вип. 3. – Івано-Франківськ, 1999. – С. 71– 75.

16. Борчук С., Гаврилів Б., Грабовецький В. Історико-краєзнавчі дослідження Ісидора Шараневича. – Коломия: Вік, 1997. – 39 с.
17. Бойчук З., Гаврилів Б. Прикарпаття в історико-краєзнавчих дослідженнях Івана Вагилевича. – Івано-Франківськ, 1996. – 40 с.
18. Василенко Микола Прокопович: Життєвий і творчий шлях. – К., 1991.
19. Ващенко В. Лекції з історії української історичної науки другої половини XIX – початку XX століття (М.І. Костомаров, В.А. Антонович, М.С. Грушевський). – Дніпропетровськ, 1998.
20. Винар Л. Українське історичне товариство: 1965 – 2000. – Чернівці, 2000.
21. Винар Л. Михайло Грушевський і Наукове товариство ім. Тараса Шевченка: 1892 – 1930. – Мюнхен, 1970 // <http://mnib.malorus.org/kniga/452/>
22. Водотика С. Нариси історії історичної науки УРСР 1920-х років. – К.–Херсон, 1998.
23. Гаврилів Б. Галицьке краєзнавство. – Ч. 1.: Історичні дослідження на Прикарпатті в XIX – поч. XX ст. – Коломия: Вік, 1997. – 166 с.
24. Гаврилів Б. Краєзнавці Прикарпаття (XIX – поч. XX ст.) // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Івано-Франківськ, 1999. – Вип. I. – С. 180 – 190; Вип. II. – С. 181 – 188.
25. Гаврилів Б. Розвиток українського історичного краєзнавства на Прикарпатті (XIX – початок XX ст.): Автореф. дис... канд. іст. наук. – Чернівці, 1996. – 24 с.
26. Гаврилів Б., Бойчук З. Прикарпаття в історико-краєзнавчих дослідженнях Івана Вагилевича // Шашкевичіана. Нова серія. Вип. 3 – 4. – Львів; Вінніпег, 2000. – С. 141 – 153.
27. Гелей С. Наукова та громадська діяльність Ісидора Шараневича // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип. 9. – Львів, 2001. – С. 320 – 331.
28. Гермайзе О. М. Драгоманов в українській історіографії // Філософська і соціологічна думка. – 1991. – №10.
29. Гирич І. Державницький напрям і народницька школа в українській історіографії (на тлі стосунків Михайла Грушевського і В'ячеслава Липинського) // Михайло Грушевський і українська історична наука. Збірник матеріалів конференцій. – Львів, 1999. – С. 47 – 64.
30. Гирич І. «Народництво» та «державництво» в українській історіографії: проблема змістовного наповнення понять // Молода нація. – 2000. – № 4. – С. 5 – 30 // www.smoloskyp.kiev.ua/docs/hyrych.htm
31. Гирич І. Організація М. С. Грушевським археографічної роботи у львівський період життя й діяльності (1894 – 1914 рр.) // Український історичний журнал. – 1997. – № 1. – С. 72 – 86.
32. Гирич І. Чи суперечить національний міф історичній правді? // Українська історична дидактика: Міжнародний діалог: Збірник наукових статей. – К., 2000. – С. 47 – 54.
33. Гломозда К. Стан української історіографії та визначення її ролі в сучасному суспільстві // МАГІСТЕРІУМ. Випуск 17. Історичні студії. – К., 2004. – С. 81 – 91 // library.ukma.kiev.ua/e-lib/Mahisterium/MAG_ISSUE17_2004_history/13_glomozda_kyu.pdf
34. Гломозда К. Українські ідентичності в історіографічних рефлексіях // Агора: подолання розбіжностей – розвиток особистостей. – Вип. 4. – К.: Стило, 2006. – С. 103 – 109 // www.kennan.kiev.ua/kkp/content/publications/Agora4.pdf
35. Головка В. Криза сучасної української історичної науки: теоретичний та історіографічний контекст: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06. – Дніпропетровськ, 2000. – 19 с.
36. Гольберг М. «Руська трійця» і проблеми типології слов'янського романтизму // Шашкевичіана. Нова серія. Вип. 3 – 4. – Львів; Вінніпег, 2000. – С. 568 – 570.
37. Гоцуляк В. М. Грушевський і українська історична наука (1880-ті рр. XIX – початок XX ст.): історіографія проблеми: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06. – Дніпропетровськ, 1999. – 32 с.
38. Грабовецький В., Королько А. Антон Петрушевич – дослідник історії Галичини. – Івано-Франківськ, 2001. – 75 с.
39. Грабовецький В. Галицька земля XV століття у працях Ісидора Шараневича // Тези доповідей та повідомлень науково-теоретичної конференції, присвяченої 500-річчю початку селянського повстання на Прикарпатті під проводом національного героя Мухи. – Івано-Франківськ, 1990. – С. 20 – 23.
40. Григорук Н. Микола Чубатий як історик України. – Тернопіль, 2003.
41. Грицак Я. Нарис історії України: Формування модерної української нації XIX – XX століття. – К.: Генеза, 1996. – 360 с.
42. Грицак Я. Українська історіографія. 1991 – 2001: десятиліття змін // Україна модерна. – Київ; Львів, 2005. – Ч. 9. – С. 43 – 68.
43. Грицак Я. Страсті за націоналізмом: Історичні есеї. – К.: Критика, 2004. – 344 с.
44. Грицак Я. Чи була школа Грушевського? // Михайло Грушевський і українська історична наука. Збірник матеріалів конференцій. – Львів, 1999. – С. 162 – 171.
45. Грицак Я. «Яких то князів були столиці в Києві?..» : до конструювання історичної пам'яті галицьких українців у

- 1830–1930-і роки // Україна модерна. – Ч. 6. – Львів, 2001. – С.77-95.
46. Грушевський М. Історія української літератури: В 6 т. 9 кн. – К.: Либідь, 1993 – 1995. – Т. 1 – 6 // izbornyk.org.ua/hrushukr/hrushe.htm
 47. Грушевський М. Український народ в его прошлом и настоящем. – СПб, 1914.
 48. Губицький Л. Дослідження історії Росії в Історичному товаристві Нестора-літописця (1827 – 1931 pp.): Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06. – К., 2003. – 20 с.
 49. Гуржій І. Видатні радянські історики. – К., 1969.
 50. Данилюк Д. Історична наука на Закарпатті (кінець XVIII – перша половина XX ст.). – Ужгород: Патент, 1999. – 352 с.
 51. Дашкевич Я. Дорогами української Клію (про становище історичної науки в Україні) // Україна в минулому. – Київ; Львів, 1996. – Вин. 8. – С. 54 – 63.
 52. Дашкевич Я. Стан і напрями джерелознавчих та історіографічних досліджень історії України (Друга половина XIX – XX ст.): Доповідь про друковані праці, подана на здобуття наукового ступеня д-ра історичних наук. – К., 1994. – 52 с.
 53. Дем'ян Г. Іван Вагилевич – історик і народознавець. – Київ: Наукова думка, 1993. – 152 с.
 54. Довідник з історії України / За ред. І. Підкови, Р. Шуста. – Т. 1 – 3. – К.: Генеза, 1993 – 1999.
 55. Дорошенко Д. Огляд української історіографії. Державна школа: Історія. Політологія. Право. – Київ: Українознавство, 1996. – 257 с.
 56. Ейдос: Альманах теорії та історії історичної науки / Гол. ред. В.Смолій; відп. ред.. І.Колесник. – Вип 1. – К.:Ін-т історії України НАН України, 2005.
 57. Енциклопедія історії України: У 8 т. / Редкол.: В.Смолій та ін. – К.: Наукова думка, 2003 – 2007. – Т.1 – 4.
 58. Енциклопедія українознавства / Під ред. В. Кубійовича. – Т. 1 – 10. – Львів, 1993 – 2000. – 4015 с.
 59. Єфремов С. Історія українського письменства. – К.: Феміна, 1995. – 688 с.
 60. Заболотна М. Археографічна діяльність та джерелознавчі студії І.П. Крип'якевича: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06. – К., 2005. – 19 с.
 61. Забужко О. Деміфологізація історії // Слово і час. – 1991. – № 3. – С. 36 – 40.
 62. Зашкільняк Л. Вступ до методології історії. – Львів: ЛОНМІО, 1996. – 96 с.
 63. Зашкільняк Л. Історіографічна творчість Михайла Грушевського на тлі європейської історичної думки кінця XIX – початку XX ст. // Михайло Грушевський і українська історична наука. – Львів, 1999. – С. 31 – 46.
 64. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. – Львів: Львівський державний університет ім. І. Франка, 1999. – 224 с.
 65. Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія. – Львів, 2007.
 66. Зерній Ю. Історична пам'ять як об'єкт державної політики // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1 (2). – С. 71 – 76 // niss.gov.ua/book/StrPryor/2/2-1-Zemij.pdf
 67. Журба О. Історія археографії як наукова проблема та вивчення історіографічного процесу // ukrterra.com.ua/researches/23/gurba.htm
 68. Журба О. Київська археографічна комісія 1843–1921. – К.: Наукова думка, 1993. – 187с.
 69. Журба О. Становлення української археографії: Люди, ідеї, інституції. – Дніпропетровськ, 2003.
 70. Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип. 8. – Львів, 2001.
 71. Іванова Р. М. Драгоманов у суспільно-політичному русі Росії та України. – К, 1971.
 72. Історіографічні дослідження в Українській РСР. Вип. 2. – К, 1969.
 73. Історія української культури: У п'яти томах / Редкол. Б.Патон (голова) та ін. – Т. 1 – 4 (2). – К.: Наукова думка, 2001 – 2005.
 74. Історична наука на порозі XXI ст.: підсумки та перспективи. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. (м. Харків, 13 – 17 листопада 1995 р.). – Харків, 1995. – 356 с.
 75. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник. – К.: Вища школа, 2002. – 432 с.
 76. І.Я. Франко як історик [Збірник публікацій]. – К, 1956. – 160 с.
 77. Ісаєвич Я. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми. – Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2002. – 520 с.
 78. Калакура Я. Українська історіографія: Курс лекцій. – К.: Генеза, 2004. – 496 с.
 79. Калакура Я. Українські історики на шляху до соборності національної історіографії // Вісник Київського національного університету. – Серія «Історія». – Вип. 54. – К., 2001. – С. 10 – 14.
 80. Капітан Л. «Український історичний журнал» у контексті дослідження історії України XIV– середини XVII ст.: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06.– Дніпропетровськ, 2000.

81. Касьянов Г. Націоналізація історії та образ Іншого // Критика. – 2006.– Ч. 1 – 2.
82. Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі XIX – XX ст.: Соціально-політичний портрет. Київ, 1993.
83. Касьянов Г. Ще не вмерла українська історіографія // Критика. – № 4 2002
84. Кінан Е. Російські історичні міфи. – К.: Критика, 2001.
85. Киричук О. Львівський Ставропігійський інститут у громадському житті Галичини другої половини XIX – початку XX ст. – Львів: Логос, 2001. – 152 с.
86. Коваленко Л. Історіографія історії Української РСР від найдавніших асів до Великої Жовтневої соціалістичної революції. – К., 1983.
87. Когут З. Коріння ідентичності: Студії з ранньомодерної та модерної історії України. – К.: Критика, 2004. – 352 с.
88. Козуб Л. М.П. Драгоманов – дослідник історії суспільно-політичного руху XIX століття в Україні: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06. – К., 2002. – 20 с.
89. Колесник І. Українська історіографія (XVIII – початок XX століття). К.: Генеза, 2000. – 256 с.
90. Колесников К. Українська історична наука та історіософія на рубежі XIX – XX століть: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06. – Дніпропетровськ, 1999. – 18 с.
91. Кондратюк К. Українська історіографія XIX – початку XX століть: основні напрями і концепції. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. – 242 с.
92. Королько А. Громадсько-політична та наукова діяльність Антона Петрушевича: Автореф. дис... канд. іст. наук. – Чернівці, 2002. – 20 с.
93. Коцур В., Коцур А. Історіографія історії України: Курс лекцій. – Чернівці: Золоті литаври, 1999. – 520 с.
94. Кравець М. Іван Франко – історик України. – Львів: Вид-во Львівського університету, 1971. – 204 с.
95. Кравченко В. Нариси з української історіографії епохи національного Відродження (друга половина XVIII – середина XIX ст.). – Харків: Основа, 1996. – 376 с.
96. Кравченко В. Д.И. Багалея: научная и общественно-политическая деятельность. – Харьков, 1990.
97. Крайній К. Дослідження церковної історії в Київському Церковно-історичному та археологічному товаристві 1872 – 1920 рр.: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06. – К., 2004. – 16 с.
98. Круглашов А. Драма інтелектуала: політичні ідеї Михайла Драгоманова. – Чернівці: Прут, 2000. – 486 с.
99. Куций І. Українська науково-історична думка Галичини (1830 – 1894 рр.): рецепція національної історії. – Тернопіль: Джура, 2006. – 220 с.
100. Куций І. Проблема «руської» етнонаціональної ідентичності в науково-історичній спадщині Дениса Зубрицького // Наукові записки Тернопільського державного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія. – Вип. 2. – Тернопіль, 2005. – С. 20 – 27.
101. Куций І. Денис Зубрицький в українському історіографічному процесі Галичини // Українська історична біографістика: забуте і невідоме. – Ч.1. – Тернопіль: Лілея, 2005. – С. 41 – 60.
102. Куций І. Олександр Барвінський: внесок в українську історіографію Галичини // Наукові записки Тернопільського державного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія. – Вип. 1. – Тернопіль, 2002. – С. 169 – 174.
103. Куций І. Українофільсько-народовська течія галицької науково-історичної думки XIX ст.: генеза історичної свідомості // III Міжнародний науковий конгрес українських істориків «Українська історична наука на шляху творчого поступу». Доповіді та повідомлення: В 3-х т. – Луцьк, 2007. – Т. 1. – С. 128 – 133.
104. Куций І. Галицьке русофільство XIX ст.: генеза історичної свідомості // Історичний журнал. – Київ, 2006. – № 6 (30). – С. 72 – 83 // www.ukrterra.com.ua/chronology/9/kucyj_rusofily.htm.
105. Куций І. Денис Зубрицький // Історіографічні дослідження в Україні. – Вип.15: Визначні постаті української історіографії XIX – XXст. – К., 2005. – С. 3 – 34.
106. Левенець Ю. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина XIX – початок XX століття). – К.: Стилос, 2001. – 585 с.
107. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. – Т.1. – К.: Основи, 1994.
108. Марков П. А.Я. Ефименко: очерк жизни и научного творчества // Ефименко А.Я. История украинского народа. – К, 1990.
109. Марченко М. Українська історіографія (з давніх часів до середини XIX ст.). – К.: Вид-во Київського університету, 1959. – 258 с.
110. Марченко М., Полухін Л. Видатний історик України – О. Лазаревський. – К, 1958.
111. Масненко В. Історична думка та націотворення в Україні (кінець XIX – перша половина XX ст.). – Київ; Черкаси: Відлуння – Плюс, 2001. – 440 с.
112. Масненко В. Історична думка у процесі розвитку національної свідомості українців (кінець XIX – перша третина XX ст.): Автореф. дис... д-ра іст. наук: 07.00.06. – К., 2002. – 42 с.
113. Масненко В. Історичні концепції М.С. Грушевського та В.К. Липинського: Методологічний і суспільно-політичний

- виміри української історичної думки 1920-х років. – Київ; Черкаси: Брама – ІСЕУП, 2000. – 284 с.
114. Матисякевич З. Український історик Яків Головацький. – Львів: Літопис, 2002. – 154 с.
115. Міжнародний Науковий Конгрес «Українська історична наука на порозі XXI століття». (Чернівці, 16 – 18 травня 2000): Доп. та повідомл. / Укр. історич. т-во; Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича; Відп. ред.: Л. Винар, Ю. Макар. – Чернівці: Рута, 2001. – Т. 1 – 4.
116. Мішуков О. «Історія Русів» у європейському контексті: Автореф. дис... докт. філол. наук. – Львів, 2000. – 32 с.
117. Мильков В. Осмысление истории в Древней Руси. – СПб., 2000.
118. Михайло Грушевський і українська історична наука. Матеріали конференцій / За ред. Я.Грицака, Я.Дашкевича. – Львів, 1999. – VI-378 с.
119. Мишанич Я. «Історія русів»: історіографія, проблематика, поетика. – К., 1999.
120. Молода нація: Альманах. – № 1 (22): Микола Костомаров (1817 – 1885). До 185-річчя від дня народження. – К., 2002.
121. Молода нація: Альманах. – № 1 (30): Пантелеймон Куліш (1819 – 1897). – К., 2004.
122. Образ Іншого в сусідніх історіях: міфи, стереотипи, наукові інтерпретації: (Матеріали міжнародної наукової конференції). – К., 2008. – 264 с. // litopys.org.ua/pdf/obraz_konf_2005.pdf
123. Оглоблин О. Українська історіографія: 1917 – 1956. – К., 2003. – 252 с.
124. Оглоблин О. Студії з історії України: Статті і джерельні матеріали/ За ред. Л.Винара. – Київ; Нью-Йорк; Торонто, 1995. – 419 с.
125. Острянюк А. Ніжинська історична школа кінця XIX – першої третини XX ст.: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06. – К., 2001. – 19 с.
126. Нагірняк О. Нариси з історії українознавства у Наддніпрянській Україні (остня чверть XIX ст. – 1917 р.). – К.: ПП Сергійчук М.І., 2007. – 652 с.
127. Падох Я. Лев Окіншевич – видатний історик державного права України-Гетьманщини XVII – XVIII ст. – Нью-Йорк, 1985.
128. Палієнко М. «Киевская старина» у громадському та науковому житті України (кінець XIX – початок XX ст.)– К.: Темпора, 2005. – 384 с.
129. Питання історії, історіографії, джерелознавства та архівознавства Центральної та Східної Європи. Зб.наук. праць. – К.; Чернівці, 1997.
130. Пінчук Ю. Микола Іванович Костомаров. – К.: Наукова думка, 1992.–232 с.
131. Потульницький В. Історія української політології (Концепції державності в українській зарубіжній історико-політичній науці). – К., 1992. – 232 с.
132. Потульницький В. Проблема регіоналізму в українській політичній та історичній думці другої половини XIX – першої половини XX ст. (на прикладі образу Галичини) // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Вип. 35-36. – Львів, 2000. – С. 150 – 167.
133. Потульницький В. Україна і всесвітня історія. Історіософія світової та української історії XVII – XX століть. – К.: Либідь, 2002. – 480 с.
134. Похила Л. Історичні погляди П. Куліша: Автореф. дис... канд. іст. наук. — Одеса, 1998. – 17 с.
135. Прицак О. Що таке історія України // Слово і час. – 1991.– № 1 – 4. – С. 53 - 60.
136. Присяжнюк Ю. Ментальність і ремесло історика: Методологічна парадигма селянознавчих студій в Україні на зламі XX – XXI ст. – Черкаси: Вертикаль, 2006. – 122 с.
137. Проблеми дослідження історії України: Перший круглий стіл істориків. Львів, 1993.
138. Радянська енциклопедія історії України. – Т. 1 – 4. – К., 1969 – 1972.
139. Реєнт О. П. Сучасна історична наука в Україні: шляхи поступу // Укр. істор. журн. – 1999.– № 3. – С. 3 – 22 // history.org.ua/journal/1999/3/1.pdf
140. «Руська трійця» в історії суспільно-політичного руху і культури України. – К.: Наукова думка, 1987. – 339 с.
141. Савенко В. Роль Наукового товариства ім. Шевченка в українському національному відродженні (друга половина XIX ст. – початок XX ст.): Автореф. дис... канд. іст. наук. – Чернівці, 1997. – 24 с.
142. Самі про себе: автобіографії видатних українців XIX століття. – Нью-Йорк, 1989.
143. Самойленко О. Методологія історії та історіографія у науковій спадщині вчених Ніжинської вищої школи (друга пол. XIX – поч. XX ст.): Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06. — К., 2000. — 19 с.
144. Сарбей В. Національне відродження України / Україна крізь віки. – Т. 9. – Київ: Видавничий дім «Альтернативи», 1999. – 336 с.
145. Світлична В. О.П.Оглоблин як історик народного господарства України: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06. – К., 2003.
146. Скакун О. Історичні погляди О. Єфименко // Український історичний журнал. – 1967. – № 1.

147. Ставинський В. Київ і київське літописання в XIII столітті. – К.: Києво-Могилянська академія, 2005. – 107 с.
148. Стельмах С. П. У пошуках утраченої правди: теоретичні дискусії в сучасній українській історіографії // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Історія. – 2002. – Вип. 63 – 64.
149. Сухий О. Від русофільства до москвофільства: російський чинник у громадській думці та суспільно-політичному житті галицьких українців у XIX столітті. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2003. – 498 с.
150. Таран Л. Провідні тенденції світової історіографії в XX ст. та проблеми кризи сучасної української історичної науки // Укр. іст. журн. – 1999. – № 1. – С. 85 – 91 // history.org.ua/journal/1999/1/7.pdf
151. Тельвак В. Михайло Грушевський – дослідник української історіографії: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06. – К., 2004.
152. Тельвак В. Теоретико-методологічні підстави історичних поглядів Михайла Грушевського (кінець XIX – початок XX століть). – Дрогобич, 2000.
153. Толочко О. Києво-руська спадщина в історичній думці України початку XIX ст. // Україна і Росія в історичній ретроспективі. – Т. 1: Українські проекти в Російській імперії. – К., 2004.
154. Толочко О. «Русь» очима «України»: в пошуку самоідентифікації та континуїтету // Доповіді на II Міжнародному конгресі українців. – Ч.1. – Львів, 1994. – С. 68 – 75 // ukrhistory.narod.ru/texts/tolochko-1.htm
155. Сарбей В. Історичні погляди О.Лазаревського. – К, 1961.
156. Стельмах С. Історична думка і методологія історії в Україні (XIX – початок XX ст.): Автореф. дис... д-ра іст. наук: 07.00.06. – К., 2005. – 33 с.
157. Стельмах С. Історична наука в Україні епохи класичного історизму (XIX – початок XX століття). – К., 2005.
158. Сухий О. Від русофільства до москвофільства: російський чинник у громадській думці та суспільно-політичному житті галицьких українців у XIX столітті. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2003. – 498 с.
159. Сухий О. Товариство імені Михайла Качковського: ідеологія та напрями діяльності (70 – 80-ті рр. XIX ст.) // Проблеми історії України XIX – початку XX ст.. – Київ: Інститут історії України НАН України, 2004. – Вип. 7. – С. 205 – 228 // history.org.ua/XIX/7/17.pdf
160. Удод О. Роль історичної науки та освіти у формуванні духовних цінностей українського народу: 1920 – 30-і рр.: Автореф. дис... д-ра іст. наук. – Дніпропетровськ, 2000. – 35 с.
161. Україна модерна. – Число 9: Матеріали наукового семінару «Виклики сучасної історіографії: світовий та український контексти». – Київ; Львів: Критика, 2005. – 384 с.
162. Українська історична біографістика: забуте і невідоме / За ред. М.Алекієвця. – Ч.1. – Тернопіль: Лілея, 2005. – 352 с.
163. Українська історична біографістика: забуте і невідоме / За ред. М.Алекієвця. – Ч.2. – Тернопіль: В-во ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2008. – 244 с.
164. Українська історична дидактика: Міжнародний діалог (фахівці різних країн про сучасні українські підручники з історії): 36. наук. ст./ За ред. М. Телус та Ю. Шаповала. – К.: Генеза, 2000. – 368 с.
165. Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми: Колективна монографія/ За ред. Л. Зашкільняка. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2004. – 406 с.
166. Ульяновський В., Короткий В. Володимир Антонович: образ на тлі епохи. – К., 1997.
167. Федорів І. Мирон Кордуба в історії України (кінець XIX – перша половина XX ст.). – Тернопіль, 2001. – 127 с.
168. Франко І. Южнорусская литература // Іван Франко: Збір. творів: У 50 т. – Т. 41. – К.: Наукова думка, 1984. – С. 101 – 161.
169. Франко І. Нарис з історії українсько-руської літератури до 1848 р. // Іван Франко: Збір. творів: У 50 т. – Т. 41. – К.: Наукова думка, 1984. – С. 194 – 470.
170. Чижевський Д. Історія української літератури (від початків до доби реалізму). – Тернопіль: «Феміна», 1994. – 480 с.
171. Чубатий М. Українська історична наука (її розвиток та досягнення). – Філядельфія, 1971. – 54 с.
172. Шип Н. Интеллигенция на Украине (XIX в.): Историко-социологический очерк/ АН УССР. Ин-т истории Украины. – К.: Наук. думка, 1991. – 171 с.
173. Шевченко А. М.Н.Петровський та його внесок в українську історичну науку 20-х – початку 50-х рр. XX століття: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06. – Дніпропетровськ, 2003. – 18 с.
174. Штрихи до наукового портрета Михайла Драгоманова: Збірник наукових праць / За ред. Р. Міщук. – К.: Наукова думка, 1991. – 248 с.
175. Шубравська М. Д.І.Яворницький – К., 1972.
176. Шкільна історія очима істориків-науковців: Матеріали Робочої наради з моніторингу шкільних підручників історії

України / Упоряд. та ред. Н.Яковенко. – К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 2008. – 128 с.

- 177.Юркова О. В. Документи про створення і перші роки діяльності Інституту історії України АН УРСР 1936-1941 / НАН України. Ін-т історії України. – К., 2001. – 210 с.
- 178.Юсова Н. Генеза концепції давньоруської народності в історичній науці СРСР: 1930-і – перша половина 1940-х рр.: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06. – К., 2004. – 21 с.
- 179.Яковенко Н. Вступ до історії. – К.: Критика, 2007. – 376 с.
- 180.Яковенко Н. До питання про методологію вивчення історії України // Генеза: Філософія. Історія. Політологія. – 1996. – № 1(4). – С. 118 – 123.
- 181.Яковенко Н. Кілька спостережень над модифікаціями українського національного міфу в історіографії // Дух і літера.– 1998.– № 3 – 4. – С. 113 – 124.
- 182.Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. – 3-тє вид., перероблене та розшир. – К.: Критика, 2006. – 584 с.
- 183.Яковенко Н. Одна Клію – дві історії // Критика. – 2002, № 12 (62).
- 184.Яковенко Н. Паралельний світ: Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI – XVII ст. – К.: Критика, 2002. – 416 с.
- 185.Яремчук В. Призабуті постаті української історіографії ХХ століття: Біоісторіографічні нариси. – Острого: Національний університет «Острозька академія», 2002. –165 с.
- 186.Яремчук В. П. Проблеми історичної науки в працях Я.П. Кіся: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06. – К., 1998. – 16 с.
- 187.Ясь О. Державницька традиція в українській зарубіжній історичній науці 1945 – 1991 рр.: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06. — К., 2000.

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом